

עפ"ג 8105/09/13 - רוברט מירנד נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

עפ"ג 8105-09-13

בפני כב' השופט אריה רומנוב, השופט עודד שחם ושופט ראובן שמיע

המערער	רוברט מירנד	בעניין:
המשיבה	מדינת ישראל	נגד

ב"כ המערער: עו"ד ע' אשכנזי

ב"כ המשיבה: עו"ד ז' גיאת ועו"ד א' פדן - פרקליטות מחוז ירושלים (פלילי)

פסק דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו מיום 21.7.13 של בית משפט השלום בירושלים (כב' השופט י' מינטקביץ), שניתן במסגרת ת.פ 26839-02-13.
2. המערער הורשע, לאחר ניהול הוכחות, בעובדותיו של כתב אישום אשר ייחס לו עבירה של תקיפת חסר ישע על ידי אחראי. על פי עובדות כתב האישום, המערער - שהינו עובד זר מהודו - עבד כמטפלו הצמוד של המתלונן, קשיש יליד 1929. על פי כתב האישום, ביום 8.2.13, במועד שאינו ידוע במדוייק למשיבה, בין השעות 14.30 ל- 21.00, תקף המערער את המתלונן, בביתו, תוך שהיכה בעינו, בפיו ובאפו ואחז בכוח בגרונו. כתוצאה ממעשים אלה נגרמו למתלונן המטומות סביב עין שמאל, נפיחות בסמוך למחיצה בנחיר השמאלי לרבות דימום מהאף, נפיחות בשפה התחתונה, דימום בחלל הלוע, והמטומה בצוואר מימין.
3. ביום 20.6.13 הרשיע בית משפט קמא את המערער בעבירה שיוחסה לו בכתב האישום. לאחר שהצדדים טענו לעונש, גזר בית משפט קמא על המערער את העונשים הבאים: 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל; מאסר מותנה; ופיצוי למתלונן בסך של 20,000 ₪.
4. הערעור שהגיש המערער - אשר נסוב רק על גזר הדין - הופנה בתחילה רק נגד מידת עונש המאסר בפועל שהוטל על המערער. בהקשר זה טען המערער שתי טענות: הטענה האחת היא, שהעונש שבית משפט קמא

הטיל על המערער חורג מרמת הענישה הנוהגת בפסיקתם של בתי המשפט ביחס לעבירות דומות. הטענה השנייה שהעלה המערער היא, שהעונש אותו בית משפט קמא הטיל על המערער חמור מהעונש אותו המשיבה עצמה ביקשה כי בית משפט קמא יטיל על המערער.

5. לטענת ב"כ המערער, טעה בית משפט קמא משקבע כי מתחם הענישה ההולם בתיק זה הוא מאסר בפועל לתקופה שנעה בין שנה ל-3 שנים. על פי הטענה, בחינת עמדת הפסיקה במקרים דומים מלמדת, כי מתחם הענישה נע בין מאסר מותנה, דרך מאסר בעבודות שירות, ועד מאסר בפועל לתקופה שנעה בין 6 ל-15 חודשים. ב"כ המערער טען עוד, כי בית משפט קמא אף סטה לחומרא ממתחם הענישה שטענה לו המשיבה, והוא מאסר בפועל לתקופה שבין 8 ל-18 חודשים. בהקשר זה ציין ב"כ המערער, כי אמנם הדבר מצוי בסמכותו של בית משפט קמא, ואולם לשיטתו, לא הובא על ידי בית משפט קמא נימוק לסטייה ניכרת זו. ב"כ המערער הוסיף וטען, כי בית משפט קמא התעלם מנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה ואשר יש בהן, לטעמו, כדי להקל בעונשו של המערער: עברו הנקי של המערער; הפגיעה במשפחתו של המערער המתגוררת בהודו, אשר מטה לחמה נכרת שעה שהמערער לא יכול לפרנסה בעודו במאסר; ונסיבות חיי הקשות של המערער והקושי הכרוך בעבודתו כמטפל. לאור האמור עתר ב"כ המערער לכך שבית משפט זה יתערב בעונש שגזר על המערער בית משפט קמא, יקל בו, ויעמידו על 13 חודשי מאסר בפועל, כפי שביקשה המשיבה במסגרת טיעוניה לעונש.

6. המשיבה טענה מנגד, כי יש לדחות את הערעור. נטען, כי אין חולק על כך שבית משפט קמא מוסמך היה לגזור על המערער עונש חמור יותר משזה שעתרה לו המשיבה, בפרט כאשר מדובר בתיק שלא הושג בו הסדר טיעון, כמו בענייננו. עוד נטען, כי בכל מקרה בית משפט קמא לא גזר על המערער עונש החורג ממתחם הענישה הראוי לו טענה המשיבה במסגרת טיעוניה לעונש. לבסוף נטען, כי בנסיבותיו של המקרה, העונש שנגזר על המערער הוא עונש ראוי והולם.

7. במסגרת טיעוני הצדדים לפנינו, בדיון שהתקיים ביום 5.12.13, טען ב"כ המערער, כי בערעור שהוגש על ידו הוא נמנע, במכוון, מלערער על רכיב הפיצוי למתלונן שנפסק על ידי בית משפט קמא, וזאת לנוכח העובדה שהדבר היה מחייב אותו לצרף את המתלונן כצד להליך הערעור - מהלך שלא חפץ בו. בתום הדיון ולאור הערות שהשמיע בית המשפט, התבקש ב"כ המערער להודיע אם בכוונתו לבקש לתקן את הודעת הערעור על דרך הוספת טענה בעניין הפיצוי שנפסק לטובת המתלונן, דבר שיחייב לצרף את המתלונן כצד נוסף לערעור. בעקבות כך הודיע ב"כ המערער, כי הוא מבקש לתקן את הודעת הערעור כאמור. המשיבה הודיעה בתגובה, כי היא מתנגדת לבקשה. עוד הודיעה המשיבה, כי נודע לה שהמתלונן נפטר לפני כחצי שנה, וכי בנו, שהיה האפוטרופוס של המתלונן בשלהי חייו, מטפל בענייניו. ביום 15.1.14 נעתרנו לבקשת המערער לתיקון כתב הערעור וקבענו מועד נוסף לשמיעת טיעוני הצדדים. במסגרת החלטה זו התבקש ב"כ המשיבה להעביר לידיעת בנו של המתלונן את תוכנה של החלטה. ביום 12.2.14 הגיש המבקש "בקשה להוספת נימוקים לענין רכיב הפיצוי". המשיבה הודיעה כי היא מתנגדת לבקשה זו.

8. בפתח הדיון שהתקיים לפנינו ביום 17.2.14 נעתרנו לבקשת המערער להוספת נימוקים לענין הפיצוי. עוד בפתח הדיון, ב"כ המשיבה הודיע כי בנו של המתלונן לא התייצב לדיון, והוא הציג בפני בית המשפט מכתב אותו הפנה הבן אל ב"כ המשיבה ובו ביקש, בין היתר, לפטור אותו מהצורך להתייצב לדיון. במכתב זה כתב בנו של המתלונן, כי אביו לא התאושש מהפציעה שנגרמה לו על ידי המערער, וכי מיד עם שחרורו מבית החולים הועבר האב לבית אבות, שם שהה עד לפטירתו בחודש אוגוסט 2013. עוד צוין במכתב, כי מאז הפטירה משפחת

המתלונן מצויה במצב קשה מאוד. הבן ציין עוד במכתב, כי אין הוא מעוניין לעבור את "החוויה הזו מחדש", כלשונו, ועל כן ביקש לפטור אותו מלהתייצב לדיון. לבסוף ביקש הבן שלא להקל בעונשו של המערער.

9. בעניין רכיב הפיצוי טען ב"כ המערער, כי לנוכח העובדה שבנו של המתלונן לא התייצב לדיון, הרי שיש לקבל את הערעור, מטעם זה בלבד, ככל שהוא נוגע לרכיב זה. לגופו של עניין טען ב"כ המערער, כי שגה בית משפט קמא משהשית על המערער רכיב של פיצוי, שכן המשיבה כלל לא עתרה לחייב את המערער לפצות את המתלונן, ועל כן לא ניתנה למערער הזדמנות להתגונן מפני האפשרות שיוטל עליו פיצוי, ולמסור את עמדתו ביחס לעניין זה. הטלת הפיצוי, כך נטען, הייתה פרי יוזמתו של בית משפט קמא, מבלי שהמשיבה ביקשה זאת, ומבלי שהתקיים דיון בעניין. עוד נטען, כי על פי הפסיקה הנוהגת בעבירות מסוג זה אין מקובל להשית על נאשמים פיצוי כספי, וזאת, כך לפי הטענה, מתוך הבנה שמדובר באוכלוסייה מוחלשת הבאה לישראל על מנת לפרנס את משפחתה, ומשכך אין טעם בפסיקת פיצוי שממילא לא יוכלו נאשמים אלה לעמוד בו. בהקשר זה טען ב"כ המערער, כי סכום הפיצוי שחייב בו המערער - בסך של 20,000 ₪ - הוא סכום "אסטרונומי" מבחינתו של המערער, וכי אין לו כל יכולת לעמוד בו. ב"כ המערער הוסיף וטען, כי הפיצוי נפסק מבלי שהובאו ראיות לנזק כלכלי כלשהו שנגרם למתלונן כתוצאה מהמעשים בהם הורשע המערער. עוד טען ב"כ המערער, כי משמעותה של פסיקת הפיצוי בנסיבותיו של המערער היא שלילת האפשרות שיזכה לשחרור מוקדם, וזאת משום שאי תשלום פיצוי שנפסק על ידי בית המשפט במסגרת גזר הדין הוא אחד מהשיקולים שוועדת השחרורים רשאית לשקול. לטענת ב"כ המערער, הלכה למעשה ועדות השחרורים אינן משחררות אסירים שלא עמדו בתשלום הפיצוי למתלוננים. לבסוף טען ב"כ המערער, כי על המערער הושת עונש מאסר ממושך אשר די בו כדי לענות על שיקולי הענישה, וזאת מבלי להזדקק גם להטלת חיוב בדמות פיצוי למתלונן, בפרט מקום בו המתלונן נפטר.

10. ב"כ המשיבה טען מנגד, כי עמדתה של המשיבה היא שלא היה כלל מקום לצרף לערעור שלפנינו את בנו של המתלונן. נטען, כי מדובר בצעד טקטי מצידו של המערער, שמטרתו לאפשר למערער שחרור מוקדם באמצעות "ניכוי שלישי", וכי בנסיבותיו של התיק, אין מקום להיעתר לכך. עוד נטען, כי יש לדחות גם את טענות המערער בכל הנוגע לאי התייצבות בנו של המתלונן לדיון, שכן המשיבה היא הצד שכנגד, גם לעניין הפיצוי.

11. לא ראינו מקום לקבל את טענת ב"כ המערער ולפיה יש לקבל את הערעור בעניין הפיצוי רק משום שבנו של המתלונן לא התייצב לדיון. במכתבו כתב בנו של המתלונן על המצב הקשה בו נמצאת המשפחה בעקבות מות האב, ועל רצונו של הבן שלא "לעבור את החוויה הזו מחדש". בקשתו של הבן מובנת, ואנו נותנים לה משקל מלא, כמו גם לתוכן הדברים שהבן כתב הן בשלב הטיעונים לעונש בבית משפט קמא והן במסגרת הערעור שלפנינו. דמותו של האב עומדת לנגד עינינו ואנו ערים לכאבה של המשפחה ולתחושותיה, שהרי איש אינו חולק על חומרת המעשים שעשה המערער.

12. ב"כ המערער טען לפנינו, כאמור, כי תוצאת גזר הדין היא שהעונש הכולל שבית משפט קמא הטיל על המערער חמור במידה משמעותית מהעונש הנוהג בעבירות מסוג זו בה הורשע המערער, ומהעונש לו עתרה המשיבה. כזכור, המשיבה עתרה לכך שבית משפט קמא יטיל על המערער עונש מאסר לריצוי בפועל לתקופה של 13 חודשים, מבלי תוספת פיצוי. מכאן, שבהנחה כי המערער היה זוכה ל"ניכוי שלישי" מתקופת מאסר זו וכן לשחרור מינהלי, הוא היה צפוי לרצות בפועל כ-8.5 חודשי מאסר. לעומת זאת, בית משפט קמא הטיל על המערער עונש של 18 חודשי מאסר וכן פיצוי כספי אותו, כך נטען, אין ביכולת המערער לשלם. לנוכח מדיניות

ועדת השחרורים בכגון דא, כפי שנטען לפנינו, יהיה על המערער לרצות עונש של 18 חודשי מאסר בפועל, או עונש המתקרב לעונש זה. לטענת ב"כ המערער, תוצאה זו אינה סבירה ואינה ראויה, ועל כן מתבקשת התערבותה של ערכאת הערעור.

13. לאחר ששמענו את טענות הצדדים ושקלנו בדבר הגענו לכלל מסקנה, כי יש מקום לקבל את הערעור, בחלקו, ככל שהוא נוגע לרכיב הפיצוי בלבד. איננו מקבלים את הערעור בכל הנוגע לרכיב המאסר שהוטל על המערער. אמנם, בית משפט קמא לא אימץ את עמדת המשיבה בעניין זה ובחר לגזור על המערער עונש מאסר חמור יותר, ואולם, אין חולק על כך שהדבר מצוי היה בסמכותו של בית משפט קמא. בסופו של יום, איננו סבורים כי בנסיבות העניין עונש המאסר שהוטל על המערער מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

14. אשר לרכיב הפיצוי למתלונן. כאמור, אנו סבורים שיש לקבל את הערעור בעניין זה. הטעם העיקרי לכך טמון בעובדה שבמסגרת טיעוניה לעונש לא עתרה המשיבה לגזור על המערער עונש של פיצוי כספי למתלונן, בנוסף לעונש המאסר אותו ביקשה להטיל על המערער. משמעות הדבר היא, שלא ניתנה למערער הזדמנות לטעון בעניין זה בפני בית משפט קמא בטרם גזר את דינו. אכן, במסגרת המכתב אותו כתב הבן בשלב הטיעונים לעונש, הוא פירט את הנזק הכלכלי שנגרם למשפחה כתוצאה ממעשיו של המערער, המתבטא בעיקר בכך שלאחר מעשה התקיפה הועבר האב לבית אבות. עם זאת, כאמור, בקשה לחיוב המערער בפיצוי המתלונן לא הועלתה בפני בית משפט קמא, ולא התקיים כל דיון בעניין זה. אין אנו יודעים אם בית משפט קמא היה מודע לכך שאי תשלום פיצוי שהוטל על נאשם עלול לפגוע בסיכויי לזכות בשחרור מוקדם, ועל כן אין להוציא מכלל אפשרות שאילו הייתה ניתנת למערער הזדמנות להתייחס לשאלת הפיצוי והוא היה טוען את טענותיו בעניין זה, היה בית משפט קמא נמנע מלחייב את המערער בתשלום פיצוי למתלונן. כאמור, ב"כ המערער טען לפנינו כי ועדות שחרורים נוהגות שלא להעניק לנאשמים שחרור מוקדם אם לא שילמו את הפיצוי שהוטל עליהם בגזר הדין, וטענה זו לא נסתרה על ידי המשיבה.

15. לאחר שהבאנו בחשבון את מכלול נסיבות העניין, ובכלל זה: את אורך תקופת המאסר שהוטלה על המערער, אשר דומה כי יש בה, כשלעצמה, כדי להוות עונש ראוי בנסיבות המקרה שלפנינו; את טענות ב"כ המערער בדבר מצבו הכלכלי של המערער אשר אינו מאפשר לו לשלם את הפיצוי; ואת הטענה בדבר מידת השפעתה של עובדה זו על האפשרות שהמערער יזכה בשחרור מוקדם, הגענו לכלל מסקנה כי יש מקום לבטל את רכיב הפיצוי למתלונן.

16. נשוב ונאמר בטרם חיתום, כי נתנו את דעתנו גם לאמור במכתבים שכתב בנו של המתלונן, ואנו בהחלט מבינים את האמור בו ואת תחושתיה של משפחת המתלונן. מעשיו של המערער הינם חמורים וראויים לכל גינוי, וסביר להניח כי הייתה להם השפעה על משפחת המתלונן כולה, מעבר לפגיעה במתלונן עצמו. ואולם אנו סבורים, לאור האמור לעיל, שאין מנוס מקבלת הערעור. נזכיר שוב, כי עונש המאסר שהוטל על המערער, לכשעצמו, כבד מזה לו עתרה המשיבה.

17. **סוף דבר.** הערעור מתקבל, בחלקו, במובן זה שאנו מורים על ביטול רכיב הפיצוי למתלונן מגזר דינו של בית משפט קמא. יתר חלקי גזר הדין ייוותרו על כנם. ב"כ המשיבה מתבקש להעביר העתק מפסק דין זה לבנו של המתלונן.

ניתן היום, י"ט אדר תשע"ד, 19 פברואר 2014, בהעדר הצדדים.

ראובן שמיע, שופט

עודד שחם, שופט

אריה רומנוב, שופט